

جشنِ اسفندگان

جشن‌های ایران زمین

ویسپوبیش، سال ۱، شماره ۹

نفیسه دستورانی (تیروژ)

برترین اندیشه می‌خوانند، یکی از هفت آمشاسپندِ اهورامزداست. این فرشته در جهان مینوی، نماد مهر، بردباری، فروتنی و پارسایی‌ست و در جهان مادّی، زمین را نگاهبانی می‌کند. او همانند زمین، وظیفه پرورش

در فرهنگ باستانی ایران، زنان از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بودند و هم‌مرتب‌ه‌ی زمین مقدّس شمرده می‌شدند؛ به جهت اینکه همانند زمین، توانایی زایایی و باروری داشتند و در آغوش گرم آنان، فرزندان زاده

نقش‌برجسته عاشقانه‌ی تنگ‌فندیل فارس؛ و گل دادن بهرام دوم ساسانی به همسرش شاپور دُختک

آفریدگان را برعهده دارد و آزدن زمین، آزدن اوست و خشنودی زمین، مایه خشنودی او. همچنین سپننه‌آرمیتی، بیماری‌ها را درمان می‌کند و زمین را از ناپاکی و دُروج (پلیدی و دروغ) می‌پالاید. دشمنان او نیز دو مادینه دیو هستند به نام‌های ترومیتی (دیو تکبر و غرور) و ناهیه (دیو نارضایتی، گستاخی و پُرویی).

می‌شدند که می‌توانستند آینده را بسازند. به همین دلیل در جشن اسفندگان یا سپندارمذگان، برای زنان، زمین و عشق، جشن و بزرگداشت برگزار می‌شد و می‌شود.

سپننه‌آرمیتی، فرشته‌ی جشن اسفندگان: سپندارمذ یا اسفند که در شکل اوستایی، او را "سپننه‌آرمیتی"، به معنای

نمایی دیگر از عشق بهرام دوم و همسرش،
این بار بر روی یکی از سکه‌های عصر آنان
(۲۷۴ تا ۲۹۳ م)

نام سپندارمذ را علاوه بر گاتها، در داستان آرش‌کمانگیر نیز می‌بینیم. برخی معتقدند که این بانو به منوچهر فرمان داد که پیشنهاد انداختن یک تیر را به افراسیاب بدهد.

ماه دوازدهم سال، روز پنجم هر ماه و گل بیدمشک نیز به این بانو تعلق دارد. به همین دلیل ما هر ساله در روز پنجم اسفند (اسفند روز از اسفند ماه) برای این فرشته و عموم زنان، بزرگداشت برگزار می‌کنیم.

تصویر ساخته شده در آتلیه ویسپویش با کمک هوش مصنوعی برای جشن اسفندگان ایرانی

را ۵ اسفند می‌دانند. جشن‌های باستانی ایران، قاعده خاصی دارند و باید در فاصله زمانی‌های مشخص برگزار شوند. بر این اساس، جشن اسفندگان ۲۵ روز بعد از جشن سده برگزار می‌شود. استاد ابراهیم پورداوود در سال ۱۳۴۱ خورشیدی، پیشنهاد داد روز پنجم اسفند به عنوان روز پرستار انتخاب شود که این پیشنهاد پذیرفته و روز پرستار در تقویم ملی ایران ثبت شد.

تاریخ درست جشن سپندارمذگان چه روزی‌ست؟

به جهت تغییر در گاهشماری ایرانی و ۳۱ روزه شدن شش ماه نخست سال، برخی معتقدند جشن اسفندگان را باید ۶ روز عقب‌تر و در ۲۹ بهمن برگزار کنیم. اما پژوهشگرانی مانند استاد ابراهیم پورداوود، جلیل دوستخواه، رضا مرادی غیاث‌آبادی، جلال خالقی مطلق و پرویز رجبی، زمان درست این جشن

تصویر ساخته شده در آتلیه ویسپویش با کمک هوش مصنوعی برای جشن اسفندگان ایرانی

آیین‌های جشن اسفندگان:

جشن را "مردگیران" نیز نامیده‌اند. همچنین در جشن بزرگداشت زمین، دهقانان و کشاورزان هم مراسم عبادت و اوستاخوانی برگزار می‌کردند که از این رو نام آن را جشن "بَرزیگران" نیز گفته‌اند. امور مرسوم دیگر مانند نظافت منزل، پوشیدن جامه‌ی سپید، اوستاخوانی و دعا به درگاه ایزد یکتا، جشن و پایکوبی و پهن کردن سفره نیز در این روز برگزار می‌شده است.

سپندارمذگان یا ولنتاین؟

با رشد جشن ولنتاین در ایران و جهان، چند سالی است که برخی از ایران‌دوستان می‌گویند که ایرانیان باید

جشن سپندارمذگان، جشنی زنانه و روز سروری و شاهی زنان در خانه است. در این روز مادر خانواده از کار معاف بوده و وظیفه نظافت منزل و آماده‌سازی غذا، برعهده همسر و فرزندان است. همچنین به گفته آثارالباقیه ابوریحان بیرونی، زنان پارسا در این روز از همسران خود هدیه دریافت می‌کنند و به همین جهت این جشن را "مژده‌گیران" یا "مژدگیران" نیز خوانده‌اند. این روز به دختران مجرد نیز اختصاص دارد. دختران در این روز به مرد موردعلاقه خود ابراز علاقه می‌کردند و به همین دلیل این

تصویر ساخته شده در آتلیه ویسپوبیش با کمک هوش مصنوعی برای جشن اسفندگان ایرانی

تصویر ساخته شده در آتلیه ویسپوبیش با کمک هوش مصنوعی برای جشن اسفندگان ایرانی

روز عشق جهان باشد، چنین هدف و منظوری را دنبال می‌کند و بی‌شک برای ایرانیان، روزی ملی در راستای همین هدف تواند بود.

پایان بندی:

برای ارتباط با گروه «تیروژ» که برگزارکننده جشن‌های کهن ایرانی در زمان ماست و اطلاع از برنامه‌های ماهیانه‌اش، می‌توانید به صفحه اینستاگرام آن مراجعه بفرمایید: iranbytiroz@

به امید دیدار همه‌ی ایران‌دوستان
و علاقه‌مندان در جشن‌های
فرهنگی پیش‌رو...

بجای ولنتاین، جشن سپندارمذگان را که در حقیقت روز عشق ایرانی‌ست به جشن بنشینند. لازم به ذکر است که جشن ولنتاین در ابتدا جشنی خانوادگی و مربوط به زنان و مردان متاهل بود و با گذشت زمان و تغییرات فرهنگی در تمام دنیا، به شکل امروزی درآمد. بنابراین شکل سنتی ولنتاین، شباهت بیشتری به سپندارمذگان داشت که آن نیز جشنی خانوادگی است. در هر حال، بر مبنای احترام به رسوم عموم ملل جهان، ولنتاین نیز جشنی محترم و بهانه‌ای است برای پاسداشت عشق و مهربانی میان زنان و مردان. سپندارمذگان نیز که شاید کهن‌ترین